

DOKUDOC

Dokudoc dokumentarna obzorja - Dejstva za resnicoljubne: Citizenfour

Filmska projekcija s pogovorom, posvečena žvižgaštvu in žvižgačem, v sklopu cikla filmskih projekcij s pogovori Dokudoc dokumentarna obzorja.

Društvo [Alternativna glasbena delavnica Gustaf](#), [Društvo za razvoj avdiovizualne kulture in medkulturnega dialoga Mitra](#) in [Društvo za razvoj humanistike](#) vas v soorganizaciji z zavodom [Pekarna Magdalenske mreže](#) in s podporo [Društva novinarjev Slovenije](#) v **ponedeljek, 18. 4. 2022, ob 19. uri**, vabimo v Dvorano Gustaf (KC Pekarna, Maribor) na filmsko projekcijo s pogovorom pred filmom *Citizenfour* režiserke Laure Poitras. Dogodek Dejstva za resnicoljubne v ciklu filmskih projekcij s pogovori Dokudoc dokumentarna obzorja je ob tej priložnosti posvečen pomenu in pojavu žvižgaštva (angl. *whistleblowing*), ki je prijava nepravilnosti znotraj podjetij ali institucij, zaradi zaščite javnega interesa, in še posebej o varstvu žvižgačev, ki ga zagotavlja tudi zakonodaja Evropske unije. Slovenija je v procesu sprejemanja zakona o zaščiti prijaviteljev. Pogovarjali se bomo z gosti, ki so v stiku z žvižgači in se ukvarjajo z bojem proti korupciji. Pogovor bo moderirala Aleksandra Goropevšek.

Program:

- ob 19h

pogovor z gosti, ki ga lahko spremljate v živo in med prenosom na spletni povezavi:

<https://sl-si.facebook.com/DvoranaGustafPekarna>

Andrijana Bergant iz Centra za zaščito žvižgačev,
Sebastijan Peterka iz Transparency International Slovenija,
Rok Praprotnik iz centra za skladnost poslovanja in krepitev integritete NLB,
Domen Savič iz zavoda Državljan D.

- ob 21h

projekcija filma *Citizenfour* (ZDA, Nemčija, 2014, 114 min, angleščina, nemščina in portugalsščina s slovenskimi podnapisi), režija *Laura Poitras*

Dokumentarec *Citizenfour*, nagrajen z oskarjem, je dokaz, da je resničnost lahko bolj pretresljiva od kriminalk in bolj srhljiva od vohunskih trilerjev. Potem, ko je režiserka Laura Poitras konec leta 2013 že nekaj mesecev preiskovala sporno ravnanje ameriških obveščevalnih služb po 11. septembru 2001, je prejela enkriptirana elektronska sporočila od neznane osebe z informacijami o prikritih programih za masovni nadzor ljudi v uporabi ameriške vladne Agencije za nacionalno varnost. Z novinarjem Glennom Greenwaldom sta odpotovala v Hong Kong, da bi se srečala s pošiljateljem. Izkazalo se je, da gre za Edwarda Snowdena. Film prikazuje, kako je Edward Snowden razkril množično in nezakonito poseganje v zasebnost ter sistematični nadzor ne le ameriških državljanov, temveč tudi pomembnih svetovnih politikov in prebivalcev drugih držav.

Napovednik filma: [▶ CITIZENFOUR - Official Trailer](#)

DOKUDOC

“S tem, ko prijavljajo kršitve prava Unije, ki škodijo javnemu interesu, take osebe delujejo kot žvižgači in imajo s tem ključno vlogo pri razkrivanju in preprečevanju takšnih kršitev ter ohranjanju blaginje družbe.” (Direktiva EU 2019/1937)

V sodobni družbi je žvižgaštvo neprecenljivo zaradi zaščite javnega interesa in ga varuje tudi evropska zakonodaja z direktivo evropskega parlamenta in sveta EU o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije. Omenjena [direktiva](#) žvižgača opredeljuje kot fizično osebo, ki organizaciji ali zunanjemu organu prijavi ali javnosti razkrije informacije o kršitvah, pridobljene v okviru svojih delovnih dejavnosti, prispeva k preprečevanju škode in odkrivanju groženj ali škode za javni interes, ki bi sicer lahko ostale neodkrite.

Usoda žvižgačev je precej negotova tudi zaradi povračilnih ukrepov, pritiskov, blatenja in drugih posledic, ki jih praviloma doletijo zaradi prijave ali razkritja “protipravnih oziroma škodljivih dejanj v organizaciji javnega ali zasebnega sektorja”, kot njihovo delovanje opredeljuje [pravni terminološki slovar](#). Preko formalnih ali neformalnih vzvodov moči, po katerih segajo tisti, katerih kazniva in koruptivna dejanja razkrivajo njihovi žvižgi, torej prijave in javno objavljene informacije, so žvižgači pogosto tudi kaznovani, namesto da bi bili k skupni in sistemski skrbi za javni interes spodbujani vsi državljani in tudi ustrezno zaščiteni.

Če sprejemamo zakone kot družbena pravila, ki različnim ljudem omogočajo, da vsi skupaj bolje živimo, lahko njihovo kršenje razumemo kot protidružbeno dejanje, pri čemer se pojav žvižgaštva pravzaprav pokaže kot nujen za zdravo družbo.

Z delovanjem v javnem interesu namesto za to vzpostavljenih organov in institucij, ki v tem primeru največkrat odpovedo in tako ne opravljajo svojega poslanstva, žvižgaštvo javnosti zagotavlja nadzor in prav skozi pravico do obveščenosti ne le spet vzpostavlja razmerja, ki so bila zaradi prikritih namenov, zavržnih praks in nelegitimnih interesov posameznikov ali institucij v družbi premaknjena iz ravnovesja, temveč tudi omogoča skupni javni razmislek in morebitni razvoj v smeri izboljšanja.

DOKUDOC

Andrijana Bergant je ustanoviteljica in predsednica Evropskega inštituta za skladnost in etiko poslovanja, od leta 2021 soustanoviteljica slovenskega Centra za zaščito žvižgačev, ki ga vodi kot direktorica, ter certificirana strokovnjakinja za skladnost in etiko poslovanja. Diplomirala je iz prava na Univerzi v Ljubljani in zaključila podiplomski študij managementa na poslovni šoli Cotrugli v Zagrebu. Kasneje je zaključila še Bančno šolo pri Združenju bank Slovenije in interno zavarovalniško akademijo skupine Triglav. V zavarovalniškem in bančnem sektorju je delala na področju skladnosti poslovanja in utirala pot etičnim poslovnim praksam v Sloveniji. Sodelovala je pri nastajanju Deklaracije o poštenem poslovanju in Slovenskih smernic korporativne integritete. V zadnjem času z oblikovanjem rešitev sodeluje tudi v procesu strokovnega usklajevanja predloga slovenskega zakona o zaščiti prijaviteljev, skupaj z drugimi deležniki, v koordinaciji ministrstva za pravosodje.

Sebastijan Peterka je vodja projektov in raziskovalec pri Transparency International Slovenia, nevladne in neprofitne organizacije s statusom v javnem interesu pri Ministrstvu za javno upravo Republike Slovenije, ki se bori proti korupciji. Peterka se je organizaciji pridružil leta 2014 po zaključenem magistrskem študiju filozofije na londonski univerzi Kingston. Leta 2021 je pridobil naziv Certified Anti-money Laundering Specialist (CAMS). Preučeval je lobiranje, javna naročila, financiranje političnih strank in kampanj ter dejansko lastništvo podjetij. Ukvarja se s preprečevanjem korupcije, z zaščito žvižgačev in s povečevanjem transparentnosti s pomočjo informacijske tehnologije.

Rok Praprotnik je pooblaščenec za skladnost poslovanja in integriteto v skupini Nova Ljubljanska banka, kjer skrbi za krepitev preventivnih mehanizmov in vodi organizacijsko enoto s pristojnostjo izvajanja notranjih preiskav, vključno z zaščito žvižgačev v skladu z bančno zakonodajo. Pristojen je še za področje splošne regulatorne skladnosti, preprečevanja pranja denarja ter informacijske in korporativne varnosti. Po dolgoletnem novinarskem delu pri dnevnikih Delo in Dnevnik je leta 2010 postal namestnik predsednika Komisije za preprečevanje korupcije, kjer je bil pristojen za področje nadzora nad premoženjskim stanjem javnih funkcionarjev, nadzora nad področjem lobiranja ter izvajanjem strateško preventivnih aktivnosti komisije.

Domen Savič je ustanovitelj zavoda Državljan D, ki se od leta 2015 kot prvi v Sloveniji primarno ukvarja z izzivi človekovih pravic v informacijski družbi, medijsko pismenostjo in aktivnim državljanstvom. Kot diplomirani novinar je najprej deloval na RTV Slovenija, kot soustvarjalec oddaje o informacijski družbi Resnična resničnost in svetnik javnega zavoda, in kasneje pomagal vzpostaviti spletno uredništvo časopisne hiše Dnevnik, kjer je pokrival dnevno politiko in informacijsko družbo. Kasneje je delal kot razvijalec blagovnih znamk in načrtovalec oglaševalskih kampanj na področju digitalnega oglaševanja in mobilnih aplikacij. Od leta 2020 na mariborski fakulteti Doba predava predmet Trendi digitalnega marketinga.

DOKUDOC

Društva AGD Gustaf, Mitra in Društvo za razvoj humanistike skupaj z zainteresiranimi organizacijami vnovič predstavljajo cikel filmskih projekcij s pogovori Dokudoc dokumentarna obzorja, v okviru katerega si lahko ogledate dokumentarni film ali dva ter prisluhnete ustvarjalcem in drugim razpravljalcem. S programom želimo spodbuditi kritični premislek o aktualnih filozofskih, družbenih, političnih, okoljskih, kulturnih in drugih vprašanjih, ki jih odpira slovenska in tuja dokumentarna produkcija in si jih morda zastavljamo tudi vsak zase, zato da lahko o njih skupaj razpravljamo.

Mednarodni festival dokumentarnega filma Dokudoc: od 15. do 18. septembra 2022 v [Lutkovnem gledališču Maribor](#).

Napotila:

<http://www.dokudoc.si>

<http://www.gustaf.si>

<http://zofijini.net>

<https://pekarnamm.org>

<https://novinar.com>

<https://citizenfourfilm.com>

<https://demiurg.si/citizenfour/>

<https://participant.com/2015/02/citizenfour-wins-oscarr-best-documentary-feature>

<https://www.praxisfilms.org/films/citizenfour>

<https://www.youtube.com/watch?v=PX2uyP9QGjs>

<https://center-zvizgaci.si>

<https://www.eisep.si/>

<https://www.transparency.si>

<https://www.nlb.si/skladnost-poslovanja-in-krepitev-integritete>

<https://www.drzavljanand.si/>

<https://www.dsavic.net/>

<https://zvizgac.si/>